

JAKÁ JE BUDOUCNOST METROPOLITNÍ SPOLUPRÁCE V ČR?

Podepsat memorandum jsme zvládli, ale v budoucnu nás toho čeká daleko víc. Máme výhodu, že spolupráci na metropolitní úrovni podporuje Evropská komise i naše Ministerstvo pro místní rozvoj. To ale nestačí. Fungování metropolitních oblastí je v České republice pořád omezeno mnoha překážkami a vyžaduje změnu myšlení u řady dotčených subjektů. S tímto záměrem pořádáme v únoru 2019 odbornou konferenci, která si klade za cíl odpovědět na tyto otázky:

- Co všechno se povedlo na poli metropolitního rozvoje a spolupráce za posledních několik let díky nástroji ITI?
- Jaké kroky je třeba v budoucnu udělat na lokální, regionální a národní úrovni v rozvoji metropolitní spolupráce?
- A kdo by měl tyto kroky iniciovat?

Je téměř jisté, že nástroj ITI s vyčleněnými evropskými financemi bude pokračovat i v období 2021–2027. Abychom na to byli připraveni, budeme kromě konference ve druhé půlce roku 2019 také aktualizovat metropolitní strategii. Nebudeme na to sami. Využijeme stávající partnery a odborníky, kteří s námi vytvářeli původní strategii a podíleli se na jejím naplňování. Proč potřebujeme aktualizovat naši strategii? Do nové strategie zahrneme projekty, které je opravdu potřeba vytvořit, bez ohledu na zdroj jejich financování.

Ale ani to není náš finální cíl. Rádi bychom vytvořili společnou prostorovou vizi Brněnské metropolitní oblasti, zamysleli se nad vznikem metropolitního fondu, kam by přispívaly všechny obce v Brněnské metropolitní oblasti a spolurozhodovaly, na co budou finance použity, a zajistili vznik odborné metropolitní kanceláře, která bude dbát na metropolitní rozvoj.

Do budoucna se nejspíš neobejdeme bez změny odpovídajících zákonů.

Foto: Konference ABRAST – Odborně o Brně,
Arch. Design

MEMORANDUM O METROPOLITNÍ SPOLUPRÁCI: MÁME POLITICKOU PODPORU I DO BUDOUČNA!

Důležitým nástrojem ukotvení stávajícího společného postupu je politická podpora a podepsání Memoranda o vzájemné spolupráci v rámci Brněnské metropolitní oblasti (BMO). K tomu došlo 3. 10. 2018 za účasti nejvyšších politických představitelů Brna, Jihomoravského kraje, Kuřimi, Rosic, Slavkova u Brna, Šlapanic a Židlochovic. Memorandum navazuje na původní dokument z roku 2014. Součástí memoranda jsou konkrétní témata, která má smysl řešit společně na metropolitní úrovni (např. protipovodňovou ochranu a revitalizační opatření, parkoviště P+R a terminály v zázemí Brna nebo společnou koordinaci rezidenční a komerční výstavby v BMO). Využívání nástroje ITI ukazuje již nyní pozitivní změnu v rozvoji Brněnské metropolitní oblasti. Proč si to myslíme? Podařilo se nám díky nástroji ITI nastartovat a dále rozvíjet spolupráci partnerů v území BMO a postupně tak budovat vzájemnou důvěru. Podpis memoranda zároveň opravňuje dotčené subjekty mít své zástupce v Řídicím výboru ITI a tematických pracovních skupinách, které vybírají nejvhodnější metropolitní projekty.

Co nám k tomu řekli vybraní političtí lídři?

„Brno je v rámci ČR právem označováno za lídra v rozvoji metropolitní spolupráce. Společně s ostatními partnery v území tak dáváme nový rozměr pojmu metropolitní plánování, které se běžně uplatňuje v západoevropských zemích. Jsem rád, že v nedávném průzkumu většina z oslovených 166 obcí projevila o spolupráci zájem a že je tedy vůle, aby se partnerství na území Brněnské metropolitní oblasti dále upevňovalo a prohlubovalo,“ prohlásil primátor statutárního města Brna Petr Vokřál.

„Těší mě, že se daří stále více uskutečňovat společné projekty kraje, města Brna a obcí a měst Brněnské metropolitní oblasti. Jde o zásadní předpoklad rozvoje této významné části jižní Moravy. Jsem přesvědčen, že konkrétní naplňování tohoto memoranda přinese zlepšení situace například v oblasti dopravní infrastruktury nebo územního plánování,“ zdůraznil hejtmán Jihomoravského kraje Bohumil Šimek.

„ITI Brněnské metropolitní oblasti považuji za nejlepší model spolupráce Brna, Jihomoravského kraje a dotčených obcí. Vychází z reálných potřeb regionu a rozhodování řídicího výboru, v němž jsou zastoupeni starostové měst brněnska, také proto je pružné a efektivní. Jsem velmi rád, že tento model spolupráce bude pokračovat i v dalších letech. Za pomoci dotací prostřednictvím ITI Brněnské metropolitní oblasti financujeme v Kuřimi např. stavbu cyklostezky Kuřim–Lipůvka či rekonstrukci budovy základní školy na Tyršově ulici. K financování připravujeme i další cyklostezky a také rekonstrukci autobusového nádraží, stavbu parkoviště a zázemí pro cyklisty u nádraží vlakového,“ popsal spolupráci starosta Kuřimi Drago Sukalovský.

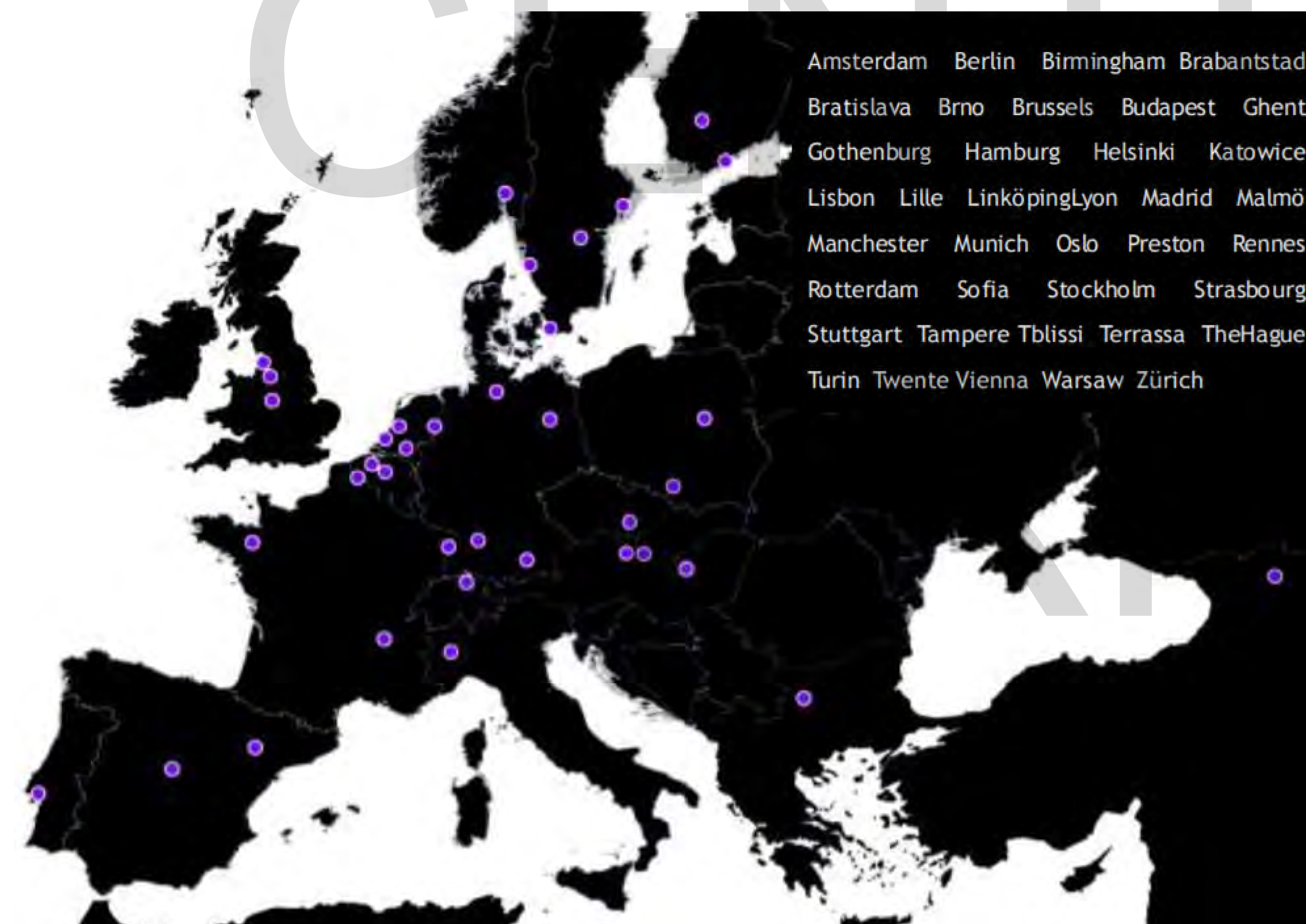
Foto: Podpis Memoranda o metropolitní spolupráci, zdroj: Magistrát města Brna

METROPOLITNÍ OBLASTI VE SVĚTĚ

Plánování na úrovni metropolitních oblastí je v západoevropských zemích naprosto běžné a osvědčené. Jaké oblasti se vám vybaví pod pojmem metropole? Paříž, Berlín, Amsterdam? I Brněnská metropolitní oblast (BMO) se může řadit do skupiny podobných velikánů a také s nimi intenzivně spolupracuje například skrze síť EUROCITIES a METREX. Být součástí těchto nadnárodních skupin nesporně znamená zvýšení prestiže a BMO se zde podařilo probojovat! A proč je to pro nás důležité? To, co vytváříme, je v České republice jedinečné a my chceme o naší práci informovat ty nejvýše postavené úředníky z dalších metropolí, ale také zároveň máme možnost čerpat příklady dobré praxe a inspirovat se při plánování do budoucna. Chceme tak jako světové metropole být centrem hospodářského a společenského života.

EUROCITIES

Značná část obyvatel Evropy žije a pracuje ve velkých městech. Ta se proto spojila a v roce 1986 založila neziskovou organizaci EURO-CITIES za účelem vzájemného sdílení poznatků a jejich využití v praxi. EUROCITIES reprezentují zájmy měst u institucí EU a u národních vlád. Snaží se ovlivňovat rozhodování na celoevropské úrovni a tvorbu legislativy tak, aby bylo přihlíženo k zájmům evropských měst. My jsme součástí pracovní skupiny s názvem Metropolitní oblasti. A co je náplní naší práce? Snažíme se ve skupině ovlivňovat evropskou politiku, která by se zaměřila na zlepšení spolupráce měst a regionů, připravujeme akční plány, evropskou legislativu, sdílíme své zkušenosti dalším metropolitním oblastem, ale také čerpáme příklady dobré praxe evropských metropolí, které nám radí v otázkách metropolitního plánování a budování spolupráce.

Příkladem úspěšné spolupráce je zapojení do projektu MAIA (Metropolitan Areas us Action) v rámci kterého sdíleli odborníci na metropolitní oblasti své přímé zkušenosti s vývojem a řízením spolupráce v metropolích.

Zdroj: Eurocities

METROPOLITNÍ OBLASTI VE SVĚTĚ

METREX

Barcelona, Frankfurt, Londýn, Stockholm ale i třeba Wroclaw a dalších čtyřicet evropských měst jsou součástí sítě evropských metropolitních regionů a oblastí (METREX). Ta nám poskytuje příležitosti, jak si vyměňovat znalosti, zkušenosti v této problematice, ale rovněž propojuje své členy s pracovníky v evropských institucích, výzkumníky a zástupci vládních a nevládních organizací.

A co děláme my?

Dne 10.–12. října 2018 jsme se zúčastnili pod záštitou sítě METREX konference s názvem Metropolitní řešení: přeměna evropských politik do akcí na regionální úrovni. Na uvedené konferenci jsme prezentovali a sdíleli poznatky o ITI Brněnské metropolitní oblasti, dlouhodobých cílech metropolitní spolupráce a debatovali například se zástupci Amsterdamu a Vídně nad budoucí podobou nástroje ITI. Mimochodem jsme sklidili velký úspěch. :-)

Foto: Workshop na téma kohézní politika po roce 2020, Brusel 2018, Zdroj: Evropský parlament

PŘÍKLADY METROPOLITNÍCH OBLASTÍ VE SVĚTĚ

V západních zemích je metropolitní plánování zcela běžné a pro nás představují tyto země inspiraci do budoucna. Spolupráce mezi městy a jejich zázemím může začít neformálně a dobrovolně a postupně se budovat. A jak? Třeba tím, že vznikne odborná metropolitní kancelář (podobně jak v Německu) nebo tím, že dojde k přijetí zákona o metropolitních oblastech (podobně jak ve Francii). Západní země jsou naše vzory, ale při přijímání jejich zkušeností musíme vždycky brát v úvahu specifika českého prostředí. Ale jen pro představu: **Jaká je praxe ve vybraných evropských zemích?**

Francie

Ve Francii se začaly podporovat metropolitní oblasti už po 2. světové válce a v současné době se na každou metropolitní oblast zde, s výjimkou hlavního města Paříže, vztahuje jeden zákon. Metropolitní oblasti mají přesně vymezené a rozšířené kompetence, někdy i na úkor ostatních úrovní samosprávy, existují zde i metropolitní volené orgány. V současnosti je ve Francii 15 metropolitních oblastí, mezi nejznámější patří Bordeaux, Štrasburk, Toulouse a další.

Německo

Programy politik územního plánování zdůraznily význam a poslání metropolitních oblastí a meziministerská konference pro územní plánování vymezila v roce 2006 jedenáct metropolitních oblastí. A jaká je situace teď? V Německu existují metropolitní kanceláře, které se jsou nezávislé a zabývají se metropolitním plánováním. Mezi nejznámější metropolitní oblasti v Německu patří Berlín, Hamburk nebo Mnichov.

Španělsko

Metropolitní oblasti se začaly ve Španělsku formovat v 60.–70. letech minulého století. Ve Španělsku mají výlučnou pravomoc nezávislé samosprávy, jsou zodpovědné také za metropolitní oblasti. Nejznámějšími metropolitními oblastmi jsou Madrid, Barcelona a Valencie.

Zdroj: Joshua Fuller (Unsplash.com)

BMO A STUDENTI: CO SE CHYSTÁ? MEZIUNIVERZITNÍ STUDENTSKÁ SOUTĚŽ MUNISS

Co je to Meziuniverzitní studentská soutěž MUNISS?

Meziuniverzitní studentská soutěž MUNISS se pořádá každoročně již od roku 2011. První ročník soutěže proběhl za účasti studentů Masarykovy univerzity, o rok později byli do soutěže zapojeni také studenti Mendelovy univerzity a Vysokého učení technického. V roce 2016 se soutěž rozšířila na mezinárodní rovinu, podařilo se navázat spolupráci se Slovenskou technickou univerzitou v Bratislavě a Magistrátem hl. města Bratislava. V letošním ročníku 2018/2019 je premiérou také metropolitní téma – studenti se vůbec poprvé zaměří na řešení lokality mimo Brno a Bratislavu, a to v Brněnské metropolitní oblasti.

Jakým konkrétním tématem se studenti budou zabývat?

Revitalizace nevyužívané lokality – Pískovny na jihu Brněnské metropolitní oblasti

Jakou lokalitu máme na mysli?

Židlochovicko – katastr obcí Bratčice, Ledce, Hrušovany, Žabčice, Medlov

A na co by se měli studenti zaměřit?

Cílem projektu je vytvořit systém vodních ploch a zeleně využitelného pro odpočinkové a sportovní aktivity. V současnosti není území starých pískoven vyhledávanou lokalitou pro rekreaci. Revitalizací pískoven by došlo k zatraktivnění oblasti z hlediska turistického ruchu, který by umožnil rozvoj souvisejících služeb (pohostinství atd.). Zvýšila by se tak poptávka po odpočinkovém zázemí pro obyvatele jižní části Brněnské metropolitní oblasti i samotného města Brna. V dotčeném území je málo přírodních i umělých vodních ploch a zároveň je v lokalitě málo lesů, proto by realizací tohoto záměru došlo ke zvýšení podílu daných ploch v krajině Židlochovicka, což by mělo pozitivní dopad na životní prostředí, a to především na zadržení vody v krajině.

Jaký je harmonogram soutěže MUNISS v letošním ročníku?

- Náborová kampaň: září/říjen 2018
- Sestavení týmů: říjen 2018
- Slavnostní zahájení: 15. listopadu 2018
- Exkurze: březen 2019
- Odevzdání prací: konec března 2019
- Závěrečné prezentace: duben 2019
- Slavnostní vyhlášení: květen/červen 2019

BMO A STUDENTI: CO JSME UŽ DOKÁZALI?

STUDENTSKÁ METROPOLITNÍ SOUTĚŽ

Studentská metropolitní soutěž si kladla za cíl využít kreativitu vysokoškolských studentů. Oslovili jsme studenty ze tří největších brněnských univerzit s možností vytvořit projekt, který bude komplexně řešit problémy Brněnské metropolitní oblasti.

A jak soutěž probíhala?

- První kolo soutěže – sběr studentských nápadů (říjen–prosinec 2017) – 20 návrhů
- Posouzení poroty složené ze zástupců oddělení ITI a Studentského Brna
- Druhé kolo soutěže, konzultace s odborníky nad dvěma vybranými návrhy
- Vyhlášení vítěze: 1. místo Tree Office, 2. místo Klikotoče

Klikotoče – průvodce centrem města Brna

Projekt netradičního průvodce centrem města Brna skončil v naší soutěži na druhém místě. A na co se zaměřuje? Pod tajuplným názvem Klikotoče najdeme nápad studentů Mendelovy univerzity, jehož cílem bylo vytvořit audionahrávky v různých jazycích u známých míst a památek nacházející se v centru, ale i v zázemí města Brna. A jak by vše fungovalo? Přístroj tzv. klikotoč zavedený do země by sloužil jako audio-průvodce, k spuštění by bylo nutné zatočit klikou, která vytvoří potřebnou energii a spustí tak nahrávku. Přístroj by byl zároveň i atraktivní, vzhledem k tomu, že takové zařízení není v České republice vůbec běžné, zvýšil by tak turistickou atraktivitu Brna a jeho blízkého okolí.

Zdroj: Magistrát města Brna

BMO A STUDENTI: CO JSME UŽ DOKÁZALI?

STUDENTSKÁ METROPOLITNÍ SOUTĚŽ

Tree Office

Útočiště pro člověka s notebookem ale i s knihou, to byl nápad studentů z Fakulty architektury VUT. Tree Office neboli stromová kancelář by zde byla pro všechny outdoorové nadšence, které už nebaví přeplněná studovna nebo překlimatizovaná kancelář a chtějí pracovat a studovat uprostřed parku v korunách stromů. Projekt počítal s rozšířením stromových kanceláří do území Brněnské metropolitní oblasti, například do Bílovic nad Svitavou nebo Slavkova u Brna. Tento nápad zvítězil, protože představil koncept naprosto jedinečný jak v Brně, tak v celé metropolitní oblasti! Projekt poukazoval na aktuální trendy populace, která se stále více vrací k přírodě a zaměřuje se na kvalitu životního prostředí.

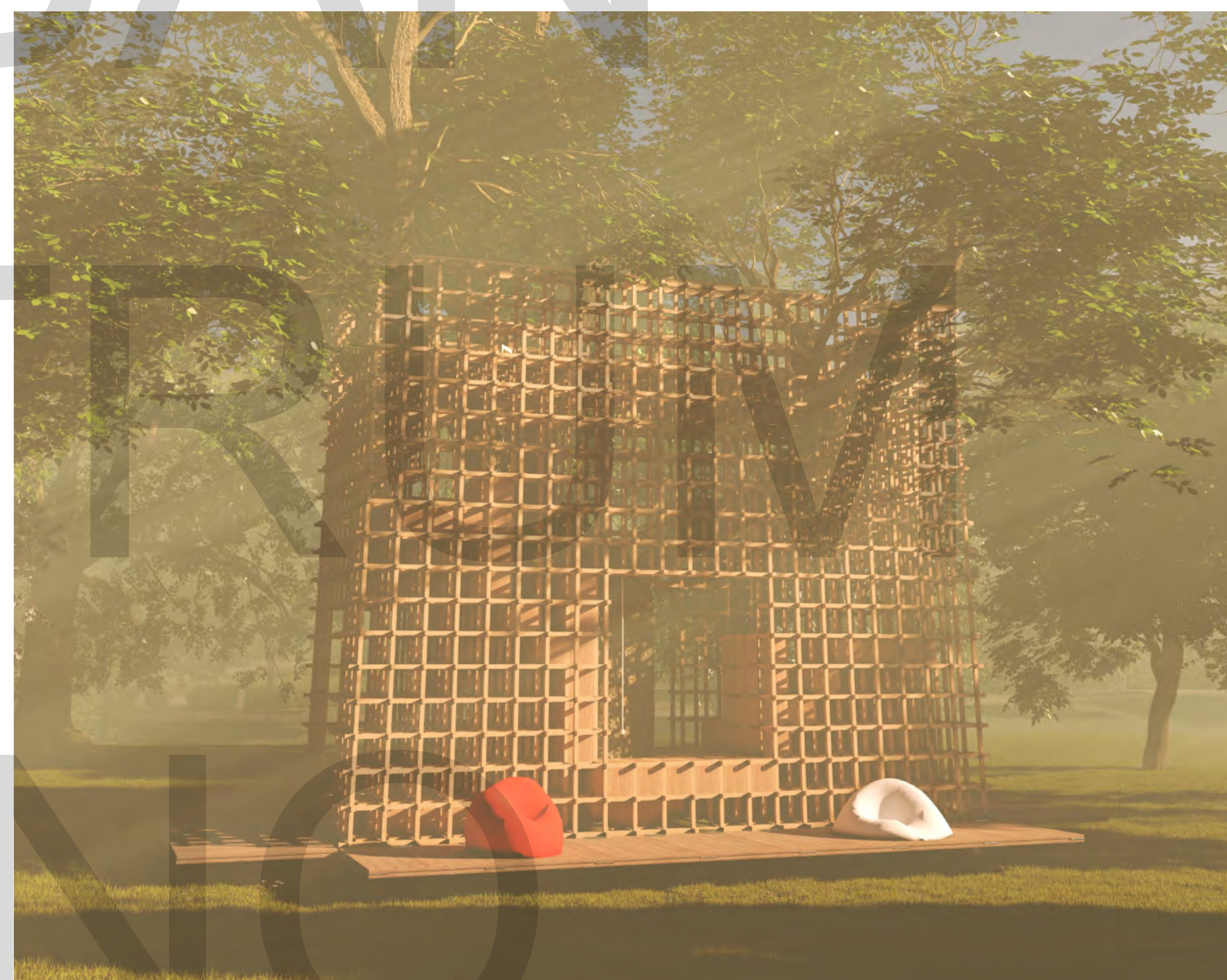
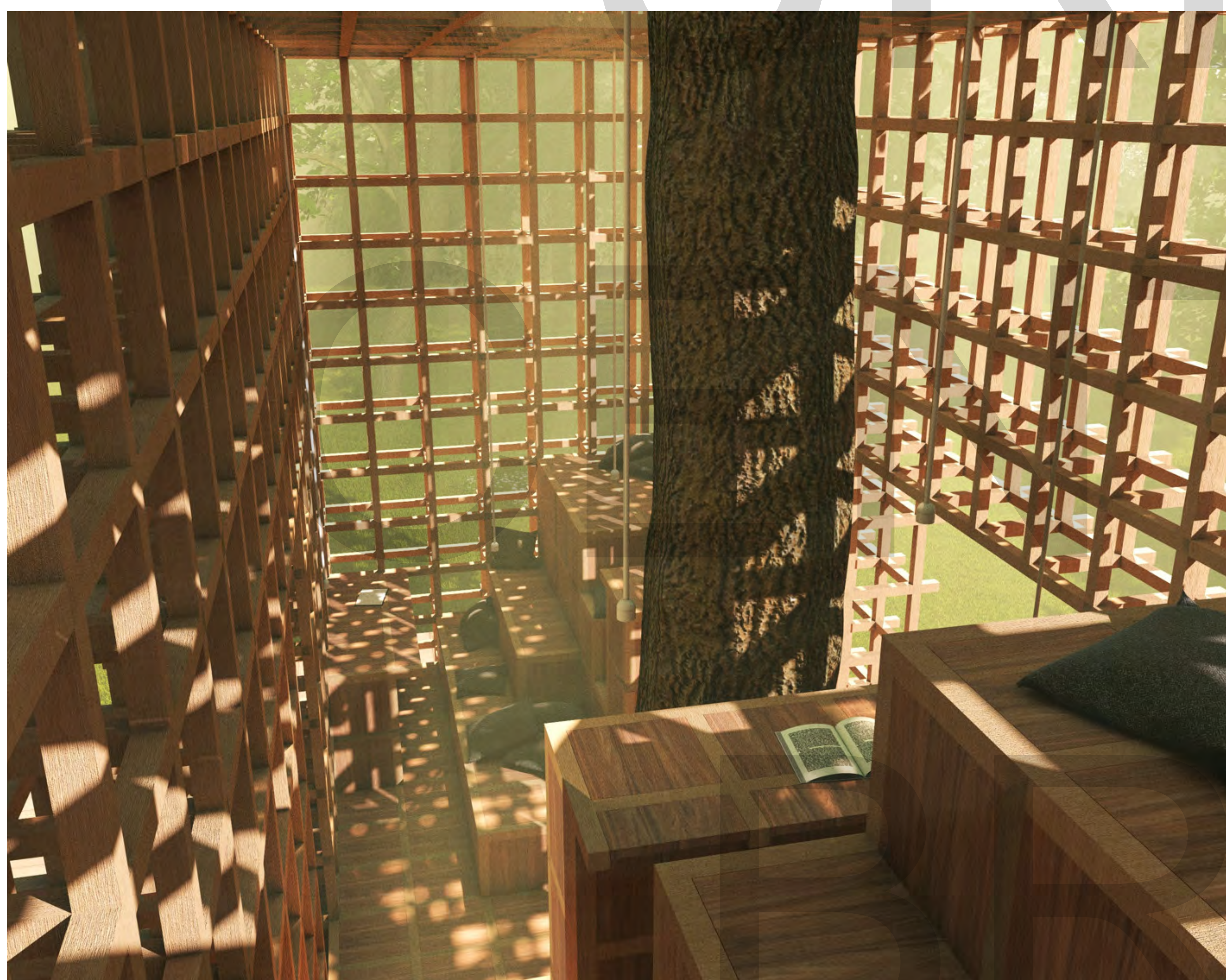

Foto: Vizualizace kanceláře ve stromě, Zdroj: vítězný tým Tree office

A co bude dál?

Studenti přihlásili projekt Tree Office do letošního ročníku Dáme na Vás, participativního rozpočtu města Brna. Tree Office byl také přihlášen do architektonické soutěže – Stavby s vůní dřeva a získal 1. místo odborné poroty v kategorii – malé dřevěné stavby, a Vysoké učení technické hledá vhodný strom ve svém areálu, kde by se projekt zrealizoval!